

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

XIX. Neglectus valetudinis suorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

prono cursu, pudore exuto, in apertum
omnis licentiæ campum decurrunt. mo-
deratio disciplinæ magistra est, rigorque
benignitate temperandus, si perpetuum
volumus.

CAPVT XIX.

Neglectus valetudinis suorum.

NE aut superfluis tepescat spiritus, ab-
eatque in carnem & sanguinem; aut
parcimonia, & necessariarum rerum de-
fectu ad alia se inferior consilia cōuertat,
alienisque à Religione viis incedat, & ne-
cessaria paret. in quam necessitatem, si
quando Superiorum aut neglectu, aut du-
ritie, aut parcimonia se coniectum infe-
rior videt; paulatim ad omnem licentiam
dilabitur, friget obedientia, iacet vniuer-
sim paupertatis amor, nascitur alienatio,
& clancularia ac secreta succedunt consi-
lia, & ad externos mala hæc decurrunt,
non sine Superioris, corporisque totius
nota, totaque domestica collabascit di-
sciplina.

Vix enim credi possit, quantum neces-
sariarum rerum carentia & defrustratio,
in subditorum animis languorem prouo-
cet;

cet; vt desipiant iam spiritualia omnia; & pro alacritate ac feruore, noxia succedit tepiditas: frequentes inde querimoniam, mutuaque inter se murmurationes, ac vniuersim ab omnibus imperatis alienationes. Ea enim est fragilitas humane conditionis, vt ad necessariorum rerum carentiam flectamus animu, maximè quando hanc non ex euentu, aut temporum conditione, sed à Superioris duritia ac voluntate nasci videmus: non enim in tali Superiore patris affectum, sed durioris domini imperia inferior intuetur. Vnde fit, vt omnem etiam ipse filialem affectu & obseruantiam exuat; nec iam volens amica & patria, sed coactus despotica sequatur imperia, contentus quocumque modo illa peregisse. Cùm è contra vnà necessariorum rerum prospicientiam, tanquam falce, omnes murmurationum occasiones fecentur, addaturque animus ad quacumque imperata, etiam duriora, lubenti animo peragenda. Nam cùm inferior se suaque cordi esse videat Superiori, neque vllam necessariorum rerum curam pulsetur; totum se ad imperata exequenda conuertit, conaturque tam propensa in se Superioris voluntati respondere: neque quidquam iam illi durum aut asperum

rum videtur, quod à tanta in se Superioris sollicitudine natum intuetur. quoque generosior quisque, maioriq[ue] ingenio est, hoc se magis etiam ad imperata exequenda profundit, cum paria ac maiora etiam Superioris munificentia[?] reponere conetur, nolens vinci à Superiore in amica hac amorum lucta; vt antè vitam ponat, quàm tam benigna in se patris sollicitudini & amori non respondeat.

Omnium tamen maximè in inferiorum ægreditudinibus, à quacunque causa natis, Superiorū affectus se prodit; & quo quisque in suos animo sit, ægreditudo, siue illa corporis, siue animi, ostendit. ac vix vlla in humanis potentior vis est, aliorum in se affectus ac voluntates prouocandi, quàm cum infirmitate quacunq[ue] detenti, propensos paternosque in se, ac prodigos etiam, aliorum (vt ita dicam) animos senserint. Hoc enim illud tempus est, quo necessitate ac indigentia crescente, maioribus auxiliis opus est. nam integra valetudine, virium sæpe in multis satis, quibus domestico se robore, etiam contra aduersantia & incurretia tueantur: at vbi grauior aliquis ingruerit morbus, siue ille animū, siue corpus depascitur; ad aliena ferè subsidia respicimus, domesticis destituti.

stituti. quæ ubi nacta fuerimus, incredibile est, quanto in illa affectu rapiamur: quoque morbi vis maior est, eo & ardentius ad remedia aspiramus, & tenaciori postmodum, gratiori que memoria accepta beneficia recolimus. Quid? quod sola paterni huius affectus recordatio ad ardua quæque obeunda ingentibus inferiores animis excitet.

Neque vni illi ægro animi, sed omnibus crescunt, pares nimirum Superioris affectus in paribus sibi malis promittentes. tantumque hæc res valet, vt hac vna benevolentia, ac paterni in suorum ægritudinibus affectus ostentatione, multa alias in Superiore non probanda leniantur, ac tanquam molliori hac spongia deleantur. neque enim difficulter inferiores mores Superioris sui, alioqui grauiore, perferunt, cum illum senserint magno vereque paterno in suorum ægritudinibus animo rapi, nec quidquam in illis intentatum relinquare, quò suorum inualetudini consulat.

At ubi se neglectos viderint, nullamque, aut perexiguam ingruentibus malis Superiorum in se sollicitudinem ac benevolentiam senserint; non tepescit tantum, sed omnis euanescit amor, tollitur ad ar-

dua

dua alacritas, succedit maximarum quarumcunque rerum fuga & aspernatio: & dum exigua in morbis, Superiorum curam intuentur, solliciti perpetuò de valetudine, eam propè solam curant, ardua proinde quæque tanquam valetudini noxia subterfugunt, nec ad ea se adduci patiuntur, veriti Superiorum in se immittiores, aut minùs benignos ac sollicitos animos, si qua in valetudine in talium susceptione opprimerentur. perpetuus enim eos morborum metus tenet, cùm Superioris minùs paternam ac sollicitam curam senserint. accedunt oblocutiones, detractiones.

Nec intra domesticos parietes querimoniam se tenent: magnis passibus ad externos decurrunt, à quibus solatia poscimus, domesticis destituti. præbetur etiam occasio tacitè quædam valetudini tuendæ commoda insciis Superioribus emendicandi & arripiendi; conamurque hanc paupertatis violationem valetudinis prætextu excusare; paulatimque animus ab instituti & vocationis suæ affectu auocatur, perpetuaque sollicitudine & anxietate detentus, ad maxima quæque frigescit ac tepescit; succeditque tanquam nauseantis ad noxia stomachi hor-

ror quidam, & præclarissimorum quorumcunque munium fuga; unde perpetuus languor mentem occupat, nec sperari iam quidquam magnum aut illustre potest.

Remedia.

N Vllum potentius, quàm si se Superiorem patrem, non dominum; inferiores filios, non seruos cogitet: neque enim difficile erit patri, filiorum necessitatibus uigilare. magis etiam si se matrem cogitet, quæ ferè indulgentior, maximè in horum ægritudinibus, esse consuevit, non laboribus, non sanguini parcens, ualens diuinemque suam pro filiorum salute & incolumitate prodigens.

Iuuabit etiam illa cogitatio, si se bonorum familiæ suæ dispensatorem, non dominum cogitauerit, ut proinde illa in sua est uoluntate diuinæ benignitatis dispensat; singulosque in illa, tanquam summi parentis filios, hereditarium quoddam diuinæ adoptionis ius habere. Iam si eorum munificentia benignitateque illa largitur Deus, eadem in suos profundat; per se facile omnium necessitatibus occurrere explebitque quidquid merito à Religiosis opum contemptore sperari potest.

Proderit vehementer, si certò sibi persuaserit, ab hac paterna in suos cura, sollicitudine ac prospicientia reliqua ferè dependere; disciplinæ nimirum Religiosæ exactam obseruantiam, magnarum arduarumque rerum lubentem susceptionem, inferiorum in se amorem, promptos facilesque ad omnia animos, murmurationum extirpationem, & quidquid pacem, ac domesticæ quieti, & animorum coniunctioni aduersatur.

Exemplo magnorum in Religione virorum curam in se ægrientium suscipientium, si se Superior excitauerit, præmissisque caelo repositis; non facile certissimas hæc obstringendi sibi suorum in perpetuum animos occasiones elabi patietur: maxime si cogitauerit, vna hac paterni in suorum infirmitatibus affectus ostentatione, durissima etiã imperia mollescere, ipsasque adeò sectiones & vitiones à paterna sollicitudine profectas suaues videri, nec quidquam subdito asperum censerit, quod à patris affectu & manu proficisci videt. abicitque iam sui valetudinisque curam inferior, cum viderit illam Superiori, tanquam parenti seriò commendatã, omnesque cogitationes suas ad voluntatis Superioris expletionem conuertit, certus

de propensa in se illius sollicitudine & affectu.

CAPVT XX.

Nimia in hospites parcimonia.

Modicam plerique hanc rem arbitrabuntur, quidam etiam à virtute, & paupertatis amore natam. at nunquam & nusquam virtus caritati aduersatur. Et sanè leuè iudicari non debet. quòd si non tollit ac frangit; minuit tamen, & liuore suo deuenustat caritatem. Et vt in omnes, ita in hospites potissimum, & peregrè venientes, liberales in primis maximos quosque viros, & Religionum parentes reperies. Sciebant hac beneuolentiæ ostentatione mutuis caritatis peccatoribus, tanquam submisso igne flammam immitti & foueri. sciebant quidquid foris in casto religioso amore aut temporum iniuriâ, aut obtrectantium improbitate elanguisset, sola religiosæ munificentia serua ostentatione, ac quadam effusione reparari. Quare & proniores eos semper in omnem liberalitatem fuisse videmus, vt nec domesticæ supellectili parcendum putarent. ac ingentibus etiam prodigiis confirmatam à Deo religiosam hanc munificentiam legimus.